

2020-04-23

Näringsdepartementet n.life.science@regeringskansliet.se

Enheten för entreprenörskap och innovation
Enhetschef Jeanette Edblad

Utbildningsdepartementet
Forskningspolitiska enheten
Tf enhetschef David Edvardsson

Teknikföretagens synpunkter på Vinnovas rapport ”Uppdrag att föreslå organisation för en nationell teknikparksfunktion i anslutning till forskningsanläggningarna ESS och MAX IV, diariern N2019/01823/EIN

Vinnova har fått regeringens uppdrag att föreslå en organisation för en nationell teknikparksfunktion i anslutning till ESS och MAX IV. Organisationen ska kunna ges det nationella ansvaret för att samordning utvecklingen av innovationsmiljö och mötesplats vid anläggningarna, den sk teknikparksfunktionen, i området Science Village i anslutning till anläggningarna i Lund.

Övergripande synpunkter kring teknikparksfunktionen

Teknikföretagen delar målbilden att teknikparksfunktionen ska vara en inkluderande nationell och neutral arena samt en katalysator för samverkan i ekosystemet. För att satsningen ska bli hållbar och framgångsrik anser vi att funktionen ska utvecklas utifrån såväl lokala, regionala och nationella initiativ. Det är även viktigt med förankring av akademien samt både globala och lokala företags engagemang.

Vidare delar vi uppfattningen att för att få ut det fulla värdet av de unikt stora investeringarna MAX IV och ESS så behöver kunskapen om anläggningarnas potential och användning öka, och detta särskilt i näringslivet. Idag är det bara ett mindre antal svenska företag som har erfarenhet från arbete med att använda neutroner från spallationskällor och liknade utrustningar för analys av material och olika materialrelaterade processer. Företagens förståelse för anläggningarnas potential och användning måste öka och den service och kompetens som behövs för att möta näringslivets behov behöver stärkas vid och i nätverken kring anläggningarna.

Den föreslagna Teknikparken i Science Village har en avgörande betydelse för att området kring MAX IV och ESS ska bli en starkt sammanhållen miljö samt en attraktiv arena för industrinära forskning och högteknologisk utveckling.

Industrins samverkansforskning med lärosätena som sker i en internationell miljö kommer att spela en viktig roll i teknikparksfunktionen. Teknikföretagen anser därutöver att forskningsinstitutet RISE har en potential att vara en viktig kontaktyta mot industrin och bör involveras. Precis som akademien bör även RISE få en aktiv roll i såväl processen att etablera teknikparksfunktionen som i den kommande verksamheten.

2020-05-1223

Utöver den viktiga frågan kring att öka användningen av anläggningarna så måste även teknologin som behövs för att bygga, utveckla och förbättra anläggningen utvecklas för att hålla anläggningarna aktuella och attraktiva. Big Science Swedens har en viktig roll i sammanhanget då deras verksamheten är inriktad på teknikutvecklingen.

Teknikföretagen vill också uppmärksamma att de viktiga ESS datacenter belägna i Danmark också ställer krav på kompetenser i Teknikparksfunktionen. Vi måste säkerställa vi i Sverige har den kapacitet vi behöver för att lagra och analysera data, samt inte minst viktigt integrerar data och resultat i pågående forskning och utveckling. Datasäkerhet och tillgång till adekvat mjukvara är av mycket stor betydelse i sammanhanget.

Internationell uppkoppling och attraktionskraft

Utredningen lyfter värdet av internationell uppkoppling och attraktionskraft, men i förslagsdelen så får denna aspekt litet fokus. Teknikföretagen betonar vikten av att redan från start säkerställa internationell uppkoppling mot internationella anläggningar. Genom att samspela med framgångsrika nätverk, forskningsinfrastrukturer och samverkansmiljöer internationellt så stärks ekosystemet kring teknikparken. Ett exempel är LINX (Linking Industry to Neutrons and X-rays), som är Danmarks initiativ att stödja industrins nyttjande av MAX IV och ESS.

Noder

Teknikföretagen ställer sig bakom förslaget att en nationell teknikparksfunktion utgörs en struktur med centrala funktioner i Lund uppkopplad och integrerad med regionala noder. Den struktur som utvecklats inom ramen för konsortiet Big Science Sweden bör utnyttjas som bas och kompletteras med delar som syftar till att öka företagets användande av anläggningarna och där har RISE och lärosätena redan en aktiv roll genom sin regionala samverkan i regionala ekosystem kring instegsmiljöer.

Teknikparken i Science Village

Teknikföretagen anser att den struktur kring anläggningarna som Teknikparken skulle utgöra är nödvändig för att öka företagets möjligheter att få tillgång till anläggningarna.

Teknikföretagen stödjer utredningens konstaterande att Teknikparken bör erbjuda plats för stora och små företag och för institut och lärosäten som vill arbeta och verka i miljön. För att skapa en attraktiv miljö på sikt anser vi vidare att ansvaret för att utveckla teknikparken bör ligga på en neutral aktör och processen för att etablera teknikparken bör sker i samverkan med samtliga dessa aktörer.

Vi anser att förslaget om att parken ska erbjuda såväl permanenta etableringar som flexibla och tillfälliga verksamheter för experiment är viktigt att betona. Många företag kan anses vara "fågångsanvändare".

2020-05-1223

Teknikparken bör etableras omgående för att inte riskera att tappa det investerade värdet, vilket gäller särskilt MAX IV. Nya konkurrerande anläggningar byggs i vår omvärld och kommer att stå klara inom ett antal år. Av detta skäl är det också viktigt att anläggningarna fortsätter utvecklas teknologiskt och på så vis behåller sin attraktivitet såväl nationellt som internationellt. Det är en uppgift som både lärosäten, institut och företag bör engageras sig i och som har en klar koppling till det redan pågående Big Science Sweden initiativet. Big Science Sweden har en viktig roll i sammanhanget genom målsättningen att öka svenskt näringslivs leveranser till storskaliga forskningsanläggningar. Fem år för genomförande anser vi vara alltför lång tid. Tidsfaktorn är kritisk och genom att utnyttja befintliga strukturer och erfarenheter bedömer vi att tidplanen borde kunna pressas betydligt.

Servicefunktion i Teknikparken

I kapitlet konstateras att:

”Sverige saknar också en lättillgänglig bild av vilka forskningsinfrastrukturer som finns, hur de görs tillgängliga och hur samarbeten och nätverk kan skapas omkring dem så att nationella och internationella forskare, men också icke akademiska användare kan få tillgång till dessa.”

Teknikföretagen instämmer i denna analys och ser det som en viktig aspekt att ta hänsyn till när det gäller att bygga ett Servicefunktion i teknikparken. I rapporten står vidare att servicekontoret ska vara:

”uppkopplat mot och synliggöra instegsmiljöer, mediator- och servicebolag och andra för ekosystemet relevanta forskningsinfrastrukturer och miljöer i hela landet och internationellt.”

Teknikföretagen anser att forskningsinstitutet RISE har goda förutsättningar att axla denna roll och bör tilldelas ansvar att tillsammans med lärosätena och Big Science Sweden driva processen att bygga servicefunktionen inom teknikparksfunktionen. RISE i samverkan med akademien är central kontaktyta mot industrin och har därmed också bästa utgångsläge att lyckas med att öka förståelsen i företagen för hur anläggningarnas kunskaps- och innovationsmiljöer kan användas. De senast åren har RISE mobiliserat och byggt upp en egen värdefull kompetens vad gäller anläggningarna. Den erfarenhet och det arbetssätt som utvecklats inom Big Science Sweden bör i hög grad utnyttjas för att få struktur på plats och en snabb uppstart av verksamheten.

Vidare har RISE en nationell struktur, ett gediget nätverk av samarbetspartners och är därför i en god position för att medverka i arbetet med att koppla samman och synliggöra olika regionala miljöer t ex instegs- och teknikmiljöer vid olika lärosäten. På så vis kan de bidra till att sammankoppla forskningsinfrastrukturerna med de industriellt inriktade test-demoanläggningarna spridda över landet.

2020-05-1223

Teknikföretagen stödjer förslaget att Servicebolaget är organisatoriskt frånkopplat ”industrikontoren vid anläggningarna” och ser istället ett samarbete dem emellan med samordning av de tjänster och produkter som respektive aktör erbjuder. I sammanhanget vill vi betona behovet av att ta fram och implementera bedömningskriterier för att väga in näringslivsrelevans som ett komplement till akademiska meriter när tid på utrustningen ska fördelas.

Tillgängliggörande aktörer – avgörande för ökat industriellt nyttjande

Vinnova pekar ut regionala instegsmiljöer som viktiga aktörer för industrins nyttiggörande av anläggningarna och för lärosätenas samverkan med anläggningarna. I instegsmiljöerna kan ett företag få hjälp att planera, ta fram prov, analysera samt laborera inför experiment vid MAX IV och ESS.

Utredningen konstaterar att instegsmiljöerna behöver utvecklas - stärkas finansiellt och kompetensmässigt för att kunna matcha industrins behov. Dessutom uttrycker de behov av att samla och samordna instegsmiljöerna för att möta gemensamma utmaningar som prissättningsmodeller bokningssystem och hantering av IP-rättigheter.

Vinnova landar i slutsatsen att förutsättningarna för och finansieringen av instegsmiljöer behöver utredas och föreslår att detta ska göras av VR och Vinnova. Teknikföretagen instämmer i att instegsmiljöerna är av stor vikt för att öka industrins möjligheter att öka industrins närvaro vid anläggningarna. Dock anser vi det olyckligt att frågan om hur instegsmiljöerna ska utvecklas och samlas skjuts på framtiden, eftersom det innebär att en avgörande fråga för möjligheterna för industrin att öka nyttjandet av anläggningarna därmed skjuts på framtiden. Istället ser vi att det arbete som RISE och lärosätena bedriver regionalt redan idag med att utveckla strategiskt viktiga instegsmiljöer tillsammans med lärosäten bör stöttas och utvecklas. Finansieringen av instegsmiljöerna måste klargöras och vi ser också behov av ett förtydligande av finansieringsmodell för teknikparken. Frågan om hur instegsmiljöerna ska utvecklas och finansieras bör vara en del av pilotprojektsfasen.

Vidare instämmer Teknikföretagen i att även starka samverkanmiljöer vid lärosäten och institut med stor förståelse för industrins behov, exempelvis Strategiska innovationsprogram, Vinnväxt, Strategiska forskningsområden samt Kompetenscentrum, kan bidra med att genomföra aktiviteter för tillgängliggörande kring ESS och MAX IV.

Med vänlig hälsning

Patricia Kempff
Näringspolitisk chef
Teknikföretagen

Teresa Jonek
Expert forskning och innovation
Teknikföretagen